

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย การอภิปราย และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้ผู้วิจัยจะเสนอการสรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลการวิจัย การเสนอแนะผลการวิจัย และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาในการนิเทศวิชาสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูสังคมศึกษา และศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับปัญหาในการนิเทศวิชาสังคมศึกษา

สมมุติฐานของการวิจัย

ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูสังคมศึกษา และศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับปัญหาในการนิเทศวิชาสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ครูสังคมศึกษา และศึกษานิเทศก์สายสังคมศึกษา สุ่มโดยวิธีแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยดำเนินการดังนี้

1.1 กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดสังคมศึกษา รองหัวหน้าหมวดสังคมศึกษา ในโรงเรียนมัธยมที่สุ่มตัวอย่างทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จำนวน 80 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง

1.2 กลุ่มครูสังคมศึกษา ได้แก่ ครูอาจารย์ที่ปฏิบัติการสอนประจำในหมวดสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมที่สุ่มตัวอย่างทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จำนวน 80 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากร

1.3 กลุ่มศึกษานิเทศก์ ได้แก่ ศึกษานิเทศก์สายสังคมศึกษาทั้งหมดทั้งในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค จำนวน 25 คน เป็นกลุ่มประชากร

กลุ่มประชากรและตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งสิ้น 185 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม ประกอบด้วยแบบตรวจคำตอบ (Check List) แบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) และแบบปลายเปิด (Open - ended) ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นแล้วนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาและคณาจารย์¹ ตรวจสอบเพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากนั้นนำมาแก้ไขปรับปรุงและนำไปทดลองใช้ (try-out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่ประชากรจริง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล สงแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลโดยทางไปรษณีย์ทั้งหมด ได้แบบสอบถามคืนทั้งสิ้น 185 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 82.86

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยแจกแจงหาค่าร้อยละ

4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาที่ด้านหน้าที่ความรับผิดชอบของศึกษานิเทศก์สายสังคมศึกษา ปัญหาโครงการนิเทศวิชาสังคมศึกษา และ ปัญหาในการนิเทศวิชาสังคมศึกษา ในด้านต่าง ๆ วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทดสอบความแตกต่างของความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูสังคมศึกษา และศึกษานิเทศก์ โดยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance) และถ้าความคิดเห็นแตกต่างกันจะทดสอบความแตกต่างโดยใช้วิธีการของ LSD (Least - Significant Difference)

4.3 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ จัดระเบียบเรียงลำดับความถี่แล้วนำมาสรุปในรูปความเรียง

¹ ทุกรายละเอียดอีกภาคผนวก ก.

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 เพศ ผู้ตอบแบบสอบถามมีเพศหญิงมากกว่าชาย โดยส่วนรวมเป็นหญิง ร้อยละ 57.30 เป็นชายร้อยละ 42.70 เมื่อจำแนกตามกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารโรงเรียน เป็นหญิงมากที่สุด ร้อยละ 51.25 ครูสังคมศึกษาเป็นหญิงมากที่สุด ร้อยละ 70.00 ส่วนศึกษานิเทศก์เป็นชายมากที่สุด ร้อยละ 64.00

1.2 สถานภาพสมรส ผู้ตอบแบบสอบถามโดยส่วนรวมสมรสร้อยละ 66.49 ร้อยละ 32.97 มีสถานภาพเป็นโสด และร้อยละ 0.54 มีการหย่าร้างหรือแยกกันอยู่ เมื่อจำแนกตามกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสมรสมากที่สุด ร้อยละ 75.00 ครูสังคมศึกษาสมรสมากที่สุด ร้อยละ 57.50 และศึกษานิเทศก์สมรสมากที่สุดเช่นกัน คือ ร้อยละ 68.00

1.3 อายุ อายุระหว่าง 31-35 ปี มีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 29.73 รองลงไปมีอายุ 25-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 18.38 เมื่อจำแนกตามกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารมีอายุ 46-50 ปี มีมากที่สุด ร้อยละ 25.00 ส่วนครูและศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.00 และ 44.00 ตามลำดับ

1.4 อายุราชการ อายุราชการระหว่าง 5-10 ปี มีมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 31.89 รองลงไป คือ ระหว่าง 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.78 เมื่อจำแนกตามกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารมีอายุราชการระหว่าง 21-25 ปี มากที่สุด ร้อยละ 28.75 ครูสังคมระหว่าง 5-10 ปี มากที่สุด ร้อยละ 43.75 และศึกษานิเทศก์อายุราชการระหว่าง 11-15 ปี มีมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 44.00

1.5 วุฒิการศึกษา วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มีมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 80.00 เมื่อจำแนกตามกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารมีวุฒิปริญญาตรีมากที่สุด ร้อยละ 73.75 ครูสังคมมีวุฒิปริญญาตรีมากที่สุด ร้อยละ 88.75 และศึกษานิเทศก์มีวุฒิปริญญาตรีมากที่สุดเช่นกัน คือ ร้อยละ 72.00

1.6 สถานที่ตั้งของหน่วยงาน สถานที่ตั้งของหน่วยงานโดยส่วนรวมอยู่ใน

ส่วนภูมิภาคมากที่สุด คือ ร้อยละ 54.05 เมื่อจำแนกตามกลุ่มตัวอย่าง สถานที่ตั้งของหน่วยงานของผู้บริหารอยู่ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคเท่ากัน คือ ร้อยละ 50.00 สถานที่ตั้งของหน่วยงานของครูอยู่ในส่วนกลางมากที่สุด คือ ร้อยละ 52.50 สถานที่ตั้งของหน่วยงานของศึกษานิเทศก์อยู่ในส่วนภูมิภาคมากที่สุด ร้อยละ 88.00

2. ปัญหาเกี่ยวกับการนิเทศวิชาสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา

2.1 ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูสังคมศึกษาและศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับปัญหาในการนิเทศวิชาสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาในด้านต่าง ๆ ปรากฏผลดังต่อไปนี้

ก. ปัญหาค้ำหน้าทีความรับผิดชอบของศึกษานิเทศก์สายสังคมศึกษา โดยส่วนรวมพบว่าปัญหาค้ำหน้านี้เป็นปัญหาในระดับปานกลาง ปัญหาที่จัดอยู่ในระดับมากได้แก่ การขาดความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องในการวิเคราะห์และพัฒนาหลักสูตร การขาดการประสานงานกับกรมวิชาการในการวิเคราะห์และประเมินผลการใช้แบบเรียนในโรงเรียน การไม่มีเวลาในการทำหนังสืออ่านประกอบหลักสูตร ศึกษานิเทศก์ไม่มีเวลาในการทำการวิจัย ครูไม่นำผลการวิจัยมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน ศึกษานิเทศก์ขาดการตรวจสอบและติดตามผลการสอนของครูอย่างสม่ำเสมอ ศึกษานิเทศก์ขาดงบประมาณในการจัดประชุมเพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านการวัดผล

ข. ปัญหาค้ำหน้าโครงการนิเทศวิชาสังคมศึกษา โดยส่วนรวมพบว่าปัญหาค้ำหน้านี้เป็นปัญหาในระดับปานกลาง ปัญหาที่จัดอยู่ในระดับมากได้แก่ การขาดงบประมาณในการจัดทำหนังสือและวารสารทางวิชาการ การขาดการประสานงานกันระหว่างผู้นิเทศภายในกับศึกษานิเทศก์

ค. ปัญหาในการนิเทศวิชาสังคมศึกษา (ด้านการเรียนการสอน) โดยส่วนรวมพบว่าปัญหาค้ำหน้านี้เป็นปัญหาในระดับปานกลาง ปัญหาที่จัดอยู่ในระดับมาก คือ อุปกรณ์การสอนมีไม่เพียงพอ

ง. ปัญหาในการนิเทศวิชาสังคมศึกษา (ด้านโรงเรียนและผู้บริหาร) โดยส่วนรวมพบว่าครูและศึกษานิเทศก์มีความเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นปัญหาในระดับปานกลาง แต่ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าเป็นปัญหาในระดับน้อย ปัญหาที่จัดอยู่ในระดับมากคือผู้บริหารขาดการนิเทศภายในโรงเรียน

จ. ปัญหาในการนิเทศวิชาสังคมศึกษา (ด้านครูสังคมศึกษา) โดยส่วนรวมพบว่าเป็นปัญหาในระดับปานกลาง ปัญหาที่จัดอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ครูขาดความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ครูไม่เปลี่ยนพฤติกรรมการสอนแม้ได้รับการนิเทศแล้ว ครูไม่มีโอกาสได้ดูการสาธิตการสอนที่ดี

ฉ. ปัญหาในการนิเทศวิชาสังคมศึกษา (ด้านนักเรียน) โดยส่วนรวมพบว่าเป็นปัญหาในระดับปานกลาง ปัญหาที่จัดอยู่ในระดับมาก ได้แก่ นักเรียนขาดความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย นักเรียนไม่รู้จัดใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ นักเรียนขาดการฝึกแก้ปัญหาในเวลาเรียน นักเรียนไม่สามารถนำเนื้อหาบทเรียนไปประยุกต์กับชีวิตประจำวัน นักเรียนไม่กระตือรือร้นในการหาความรู้เพิ่มเติม

ช. ปัญหาในการนิเทศวิชาสังคมศึกษา (ด้านชุมชนและผู้นปกครอง) โดยส่วนรวมพบว่าเป็นปัญหาในระดับปานกลาง ปัญหาที่จัดอยู่ในระดับมาก ได้แก่ สภาพเศรษฐกิจของชุมชนไม่เอื้ออำนวยต่อการช่วยเหลือโรงเรียน โรงเรียนไม่ได้ใช้ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอน สภาพเศรษฐกิจของผู้นปกครองเป็นอุปสรรคต่อการช่วยเหลือโรงเรียน ผู้นปกครองไม่เข้าใจในบทบาทของศึกษานิเทศก์สายสังคม

ซ. ปัญหาในการนิเทศวิชาสังคมศึกษา (ด้านส่วนตัว) โดยส่วนรวมพบว่ามีผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความเห็นสอดคล้องว่า เป็นปัญหาในระดับปานกลาง แต่ศึกษานิเทศก์เห็นว่า เป็นปัญหาในระดับน้อย ปัญหาที่จัดอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ศึกษานิเทศก์มักเก่งแต่ทฤษฎีแต่ไม่สามารถปฏิบัติได้จริง ศึกษานิเทศก์ไม่มีเวลาให้คำปรึกษาแนะนำแก่ครูเท่าที่ควร ครูไม่เลื่อมใสศรัทธาในตัวศึกษานิเทศก์

2.2 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูสังคมศึกษา และศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับปัญหาในการนิเทศวิชาสังคมศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในค้ำต่าง ๆ

ก. ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูสังคมศึกษา และศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับปัญหาค้นหาหน้าที่ความรับผิดชอบของศึกษานิเทศก์สายสังคมศึกษา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ซึ่งขัดแย้งกับสมมุติฐาน

ข. ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูสังคมศึกษา และศึกษานิเทศก์เกี่ยว

กับปัญหาคำนวณโครงการนิเทศวิชาสังคมศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐาน

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่แตกต่างกันพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนกับครูสังคมศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ส่วนความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนกับศึกษานิเทศก์ และความคิดเห็นของครูสังคมศึกษากับศึกษานิเทศก์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

ค. ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูสังคมศึกษา และศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับปัญหาการนิเทศ (ด้านการเรียนการสอน) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐาน

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่แตกต่างกันพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนกับศึกษานิเทศก์ และความคิดเห็นของครูสังคมศึกษากับศึกษานิเทศก์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ส่วนความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนกับครูสังคมศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

ง. ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูสังคมศึกษา และศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับปัญหาการนิเทศ (ด้านโรงเรียนและผู้บริหาร) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐาน

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่แตกต่างกันพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนกับศึกษานิเทศก์ และความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนกับครูสังคมศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ส่วนความคิดเห็นของครูสังคมศึกษากับศึกษานิเทศก์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

จ. ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูสังคมศึกษา และศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับปัญหาการนิเทศ (ด้านครูสังคมศึกษา) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐาน

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่แตกต่างกัน พบว่า ความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ กับผู้บริหาร โรงเรียน ความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์กับครูสังคมศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ส่วนความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนกับครูสังคมศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

ฉ. ความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียน ครูสังคมศึกษาและศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับปัญหาการนิเทศ (ค่านักเรียน) ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐาน

ช. ความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียน ครูสังคมศึกษาและศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับปัญหาการนิเทศ (ค่านชุมชนและผู้ปกครอง) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐาน

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่แตกต่างกันพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนกับศึกษานิเทศก์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ส่วนความคิดเห็นของ ผู้บริหาร โรงเรียนกับครู ความคิดเห็นของครูกับศึกษานิเทศก์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

ซ. ความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียน ครูสังคมศึกษาและศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับปัญหา การนิเทศ (ค่านส่วนตัว) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐาน

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่แตกต่างกันพบว่า ความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ กับครูสังคมศึกษา ความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์กับผู้บริหาร โรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ส่วนความคิดเห็นของครูสังคมศึกษากับผู้บริหาร โรงเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

เมื่อพิจารณาการวิเคราะห์ความแปรปรวนโดยส่วนรวมทุกด้านพบว่า กลุ่มประชากร ทั้ง 3 กลุ่ม มีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐาน แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าความคิดเห็นเฉลี่ยโดยส่วนรวมของผู้บริหาร โรงเรียน ครูสังคมศึกษา และศึกษานิเทศก์อยู่ในระดับใกล้เคียงกัน คือ ค่า $\bar{X} = 2.81, 2.97$ และ 3.01 ตามลำดับ จึงไม่ปรากฏความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่มอย่างมี

นัยสำคัญที่ระดับ 0.01

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะ ในการนิเทศวิชาสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาซึ่งได้จากแบบสอบถามแบบปลายเปิด สรุปผลเรียงตามลำดับความมากน้อยของปัญหาปรากฏดังนี้

3.1 ปัญหาจากศึกษานิเทศก์ ซึ่งได้แก่ ครูไม่ศรัทธาในตัวศึกษานิเทศก์ จำนวนบุคลากรมีน้อย ศึกษานิเทศก์ไม่มีเวลาพบปะกับครู ศึกษานิเทศก์มีแต่หน้าที่แต่ไม่มีอำนาจในการให้ครูให้โทษแก่ครูทำให้ครูไม่ปฏิบัติตาม

3.2 ปัญหาจากการนิเทศ การนิเทศกระทำไม่ทั่วถึง ไม่ต่อเนื่อง ขาดการประสานงานระหว่างศึกษานิเทศก์และครูนิเทศไม่ตรงกับความต้องการของครู

3.3 ปัญหาจากครู ครูไม่เข้าใจหลักสูตร ไม่เข้าใจบทบาทของศึกษานิเทศก์ มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อศึกษานิเทศก์ ครูขาดความกระตือรือร้นในการทำงาน มีชั่วโมงการสอนมากเกินไป และไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหลังจากรับการนิเทศแล้ว

3.4 ปัญหาจากการเรียนการสอน ได้แก่ หนังสือแบบเรียนมีเนื้อหามากเกินไป การขาดอุปกรณ์ประกอบการสอน ตำราและเอกสารประกอบการเรียนมีน้อย จำนวนนักเรียนมากเกินไป

3.5 ผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของวิชาสังคมศึกษาและการจัดกิจกรรมทางสังคม การไม่ให้ความร่วมมือในการจัดครูเข้าอบรมและการสนับสนุนให้ครูหาสื่อการสอน ผู้บริหารขาดการนิเทศภายใน

3.6 ปัญหางบประมาณ งบประมาณมีน้อย ทำให้การนิเทศกระทำไม่ทั่วถึง และขาดงบประมาณในการจัดทำอุปกรณ์เพื่อบริการครู

ข้อเสนอแนะในการแก้ไข

1. ควรเพิ่มจำนวนศึกษานิเทศก์ให้มากขึ้น
2. ศึกษานิเทศก์ต้องปรับปรุงตัวเองให้เป็นที่เชื่อถือและศรัทธาจากครู
3. ควรเพิ่มงบประมาณในการนิเทศ
4. ศึกษานิเทศก์ควรจัดอบรมครูให้มากขึ้น เพื่อให้ครูเกิดความกระตือรือร้นและปรับปรุงการเรียนการสอน ตลอดจนมีความเข้าใจที่ถูกต้องในหลักสูตร

5. การนิเทศควรกระทำอย่างทั่วถึง คอเนือง และมีการติดตามผลอย่างสม่ำเสมอ
6. ผู้บริหารควรจัดการนิเทศภายในโรงเรียน
7. กรมสามัญศึกษาควรโคติพิจารณาเรื่องอำนาจของศึกษานิเทศก์

อภิปรายผลการวิจัยและขอเสนอแนะ

จากผลการวิจัยมีข้อที่ควรอภิปรายและเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูสังคมนตรีศึกษา และศึกษานิเทศก์สายสังคมนตรีศึกษาเกี่ยวกับปัญหาในการนิเทศวิชาสังคมนตรีศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา

จากผลการวิจัยพบว่า ประชากรและตัวอย่างประชากรทั้ง 3 กลุ่มมีความเห็นว่าปัญหาโดยส่วนรวมของแต่ละค่านจัดเป็นปัญหาระดับปานกลาง สำหรับปัญหาในการนิเทศค่านโรงเรียนและผู้บริหาร ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า เป็นปัญหาในระดับน้อย แต่ครูสังคมนตรีศึกษาและศึกษานิเทศก์เห็นว่า เป็นปัญหาในระดับปานกลาง และในปัญหาค่านส่วนตัว ศึกษานิเทศก์เห็นว่า เป็นปัญหาในระดับน้อยแต่ผู้บริหารโรงเรียนและครูสังคมนตรีศึกษาเห็นว่า เป็นปัญหาในระดับปานกลาง

เรื่องที่ทั้งสามกลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นปัญหาในระดับมากได้แก่ ครูไม่มีโอกาสโคติจากการสาธิตการสอนที่ดี นักเรียนไม่กระตือรือร้นในการหาความรู้เพิ่มเติม ศึกษานิเทศก์ไม่มีเวลาให้คำปรึกษาแนะนำแก่ครูเท่าที่ควร ส่วนเรื่องที่ครูและศึกษานิเทศก์เห็นสอดคล้องกันว่าเป็นปัญหามาก คือ ศึกษานิเทศก์ไม่มีเวลาในการทำการวิจัย ศึกษานิเทศก์ขาดงบประมาณในการจัดประชุมเพื่อเผยแพร่ความรู้ค่านการวิคผล การขาดงบประมาณในการจัดทำหนังสือและวารสารทางวิชาการ เรื่องที่ศึกษานิเทศก์เห็นว่า เป็นปัญหาในระดับมากได้แก่ ครูขาดความเข้าใจในวิคตุดประสงค์ของหลักสูตร ครูไม่เปลี่ยนแปลงวิธีการสอนแม้โคติรับการนิเทศแล้ว นักเรียนขาดการฝึกแกปัญหาในเวลาเรียน และนักเรียนไม่สามารถนำเนื้อหาบทเรียนไปประยุกต์กับชีวิตประจำวัน อุปกรณ์การสอนมีไม่เพียงพอ และผู้บริหารขาดการนิเทศภายในโรงเรียน

ปัญหาดังกล่าวพอจะสรุปประเด็นได้ว่า เป็นปัญหาเกี่ยวกับตัวนักเรียน ครู และการไม่มีเวลา ตลอดจนการขาดงบประมาณของฝ่ายศึกษานิเทศก์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศุภลักษณ์ คุณาทอง¹ ที่พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาที่อยู่ในเกณฑ์มากได้แก่ ระยะเวลาที่ศึกษานิเทศก์พบปะกับครู เพื่อให้การนิเทศแต่ละครั้งน้อยเกินไป ขาดการวางแผนทางวิชาการร่วมกับโรงเรียน ขาดแคลนงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ คู่มือครู จำนวนศึกษานิเทศก์มีน้อย ขาดการประสานงานร่วมกัน ครูไม่ได้ศึกษาเอกสารของศึกษานิเทศก์และสอดคล้องกับการวิจัยของ ไพบูลย์ ทูลพิพิธ² ที่ว่า คำนการออกนิเทศในโรงเรียนมีปัญหาที่ควรนำมาถ้าว 4 ประการ ได้แก่ การไม่ได้รับการสนับสนุนในค่านงบประมาณอย่างเพียงพอ การไม่มีเวลาเพียงพอในการออกนิเทศ การขาดยานพาหนะในการออกนิเทศ และอัตรากำลังของศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัดมีไม่เพียงพอ ปัญหาดังกล่าวควรได้รับการแก้ไข โดยเฉพาะในเรื่องการสาธิตการสอน จากผลการวิจัยพบว่า ครูมีความต้องการในระดับสูง ศึกษานิเทศก์ก็ควรได้นำเทคนิคการนิเทศที่สามารถใช้แทนของจริงมาเสนอแก่ครู เช่น การจัดฉายภาพยนตร์ หรือ ฉายวีซีดี ประกอบการสาธิตการสอน ซึ่งจะมีผลทำให้ครู เข้าใจวิธีการสอนดีขึ้น

ปัญหาการนิเทศที่เกิดกับตัวนักเรียน ซึ่งได้แก่นักเรียนไม่กระตือรือร้นในการหาความรู้เพิ่มเติม นักเรียนขาดการฝึกแก้ปัญหาในเวลาเรียน และนักเรียนไม่สามารถนำเนื้อหาบทเรียนไปประยุกต์กับชีวิตประจำวัน นั้น เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่าปัญหาเหล่านี้ ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับครู เพราะครู เปรียบเสมือนกุญแจสำคัญในการช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ถ้าครูขาดความกระตือรือร้นไม่สนใจในการปรับปรุงการสอน

¹ศุภลักษณ์ คุณาทอง, "การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์สังกัดกรมสามัญศึกษาในทัศนะของผู้บริหาร ครูผู้สอน และศึกษานิเทศก์ในเขตการศึกษา" (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต แผนกวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524), หน้า 16.

²ไพบูลย์ ทูลพิพิธ, "บทบาทของศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัดในภาคเหนือ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524), หน้า 180.

ให้ทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์ไม่สามารถขึ้นนำหรือประยุกต์เนื้อหาจากแบบเรียนเพื่อนำไปใช้ใน ชีวิตจริงแล้ว โอกาสที่จะพัฒนานักเรียนให้กระตือรือร้น มีความคิดสร้างสรรค์ใฝ่หา ความรู้ อยู่เสมอ ย่อมทำได้ยาก และในการที่จะพัฒนาครู เพื่อให้มีส่วนแก้ปัญหาการเรียน การสอน โดยตรงนั้น นอกเหนือจากครูจะพัฒนาตนเองแล้ว ผู้ที่จะมีส่วนช่วยเหลือ ครู น่าจะได้แก่ศึกษานิเทศก์ ทั้งนี้ เพราะการนิเทศมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือ พัฒนาครู และ ปรับปรุงการเรียนการสอน ดังที่ นพพงษ์ บุญจิตราคุสัย¹ กล่าวว่า การนิเทศการศึกษามีจุด มุ่งหมายในการช่วยเหลือและปรับปรุงครู เป็นประการสำคัญ กล่าวเป็นอักษรย่อได้ดังนี้ คือ OSMMAE ซึ่งย่อจาก

O - Objective	การช่วยเหลือครูในการเลือกและปรับปรุงจุดประสงค์ ของการสอน
S - Subject Matters	การช่วยเหลือครูในการเลือกและปรับปรุงเนื้อหาการเรียน
M - Methods	การช่วยเหลือครูให้รู้จักเลือกและปรับปรุงใช้วิธีการสอน
M - Materials	การช่วยเหลือครูให้รู้จักเลือกและปรับปรุงการใช้วัสดุ อุปกรณ์ประกอบการสอน
A - Activities	การช่วยเหลือครูให้รู้จักและปรับปรุงการใช้กิจกรรม เสริมหลักสูตรในการสอน
E - Evaluation	การช่วยเหลือครูให้รู้จักและปรับปรุงการประเมินผล การเรียนการสอน

จากปัญหาที่ว่า ครูไม่เปลี่ยนพฤติกรรมการสอนแม้ได้รับการนิเทศแล้ว สิ่งหนึ่งที่ ท้องพิจารณาก็คือ ทักษะที่ครูมีต่อศึกษานิเทศก์ จากผลการวิจัยพบว่า ครูไม่เลื่อมใสศรัทธา ในตัวศึกษานิเทศก์ในระดั้มาก (ค่า $\bar{x} = 3.60$) ความศรัทธาในตัวบุคคลเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เพราะมีผลต่อการยินยอมปฏิบัติตาม ดังคำกล่าวที่ว่า "ทัศนคติเป็นตัวการที่จะกำหนดทิศทาง ของพฤติกรรม"² นอกจากความศรัทธาแล้วหลักมนุษยสัมพันธ์ และลักษณะการเป็นผู้นำที่ดี

¹ นพพงษ์ บุญจิตราคุสัย, "การนิเทศการศึกษา" หน้า 240-241.

² ฉลอง ภิญโญรัตน์, จิตวิทยาสังคม, หน้า 47.

เป็นสิ่งที่ไม่ควรจะเลย ดังผลการวิจัยของศักดิ์สุบรรณ สังกาพิณู¹ ที่พบว่า การนิเทศการศึกษาจะได้ผลดีมีประสิทธิภาพเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับงานที่ศึกษานิเทศก์มีและใช้หลักมนุษยสัมพันธ์และลักษณะผู้นำเพียงใด การจะเลยค่อมมนุษยสัมพันธ์จะทำให้ความมุ่งหมายที่จะปรับปรุงการสอนต้องล้มเหลวลง การที่ศึกษานิเทศก์ไม่ใช้หลักมนุษยสัมพันธ์ย่อมเป็นผลทำให้ครูเกิดความหวาดระแวง ไม่ไว้วางใจศึกษานิเทศก์ การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาก็จะก่อให้เกิดความขัดเคืองและหวาดระแวงแก่ครู

ปัญหาการไม่มีเวลาของศึกษานิเทศก์ในการให้คำปรึกษาแก่ครูก็ไม่มีเวลาทำเอกสารประกอบการใช้หลักสูตรก็ย่อมมีผลกระทบต่อครูไม่น้อย ทั้งนี้อาจจะมีสาเหตุจากการที่ศึกษานิเทศก์ต้องทำหน้าที่หลายอย่างในขณะที่อัตราของจำนวนศึกษานิเทศก์ต่อครูและต่อโรงเรียนไม่ได้สัดส่วนกันดังที่ ฉลอง บุญญานันต์² ได้สรุปปัญหาการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ในส่วนภูมิภาคไว้ข้อหนึ่งว่า ศึกษานิเทศก์มีปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่ ศึกษานิเทศก์ทำหน้าที่ฝ่ายวิชาการ แต่ผู้บังคับบัญชามักมอบหมายงานอื่นนอกเหนือจากงานวิชาการให้ทำ เพราะเชื่อในความสามารถของศึกษานิเทศก์

ปัญหาเรื่องงบประมาณ นับได้ว่าเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นแทบทุกหน่วยงานและเป็นปัญหาที่สำคัญมากเพราะจะมีผลต่อเนื่องถึงการปฏิบัติงานนิเทศโดยตรง ดังผลการวิจัยของ มนูญ บุญเจิก³ ที่พบว่า ศึกษานิเทศก์ไม่พอใจต่อองค์ประกอบทางด้านการบริหาร คือ งบประมาณที่หน่วยงานของตนได้รับน้อยเกินไป ไม่สามารถจัดการนิเทศการศึกษาได้ครบทุกโครงการที่หน่วยงานของตนได้กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชุม สีสุข⁴ ที่พบว่า การขาด

¹ศักดิ์สุบรรณ สังกาพิณู, "บทบาทของศึกษานิเทศก์ในทัศนะของครูที่ได้รับการนิเทศ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2512), หน้า 123-124.

²ฉลอง บุญญานันต์, รายงานการวิเคราะห์ปัญหาการนิเทศการศึกษา, (พระนคร: หน่วยงานศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา, 2515), หน้า 5.

³มนูญ บุญเจิก, "ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ฝ่ายสามัญศึกษาประจำจังหวัด" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ แผนกวิชาบริหารการศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519), หน้า 127.

⁴ชุม สีสุข, "กิจกรรมการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์จังหวัด" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ แผนกวิชาบริหารการศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523), หน้า 123.

งบประมาณของหน่วยศึกษานิเทศก์และโรงเรียนเป็นปัญหามากและสอดคล้องกับงานวิจัยของ มาลี คล้ายชม¹ ที่พบว่า ทั้งผู้นิเทศและผู้บริหารนิเทศมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ปัญหาหน่วยงานนิเทศขาดแคลนงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงานนิเทศเป็นอุปสรรคสำคัญในการนิเทศงานการนิเทศ

ปัญหาที่ผู้บริหารและครูเห็นว่า เป็นปัญหาในระดับมากได้แก่ การขาดการประสานงานกับกรมวิชาการในการวิเคราะห์และประเมินผลการใช้แบบเรียนในโรงเรียน ศึกษา-นิเทศก์ขาดการตรวจสอบและติดตามผลการสอนของครูอย่างสม่ำเสมอ ปัญหาที่ครูเห็นว่าอยู่ในระดับมาก คือ การขาดการประสานงานกันระหว่างผู้นิเทศภายในกับศึกษานิเทศก์ การทำงานจะมีประสิทธิภาพเพียงใดนั้นนอกเหนือจากความสามารถเฉพาะตัวแล้ว ความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องนับเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง จากปัญหาการขาดความร่วมมือหรือประสานงานกันอาจจะมีสาเหตุจากการเข้าใจไม่ตรงกันในเรื่องบทบาทหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ก็เป็นได้ ดังผลการวิจัยของ ไทบุญ ฑูลพิพัฒน์² ที่พบว่า ในขณะที่ครูใหญ่เห็นว่าศึกษานิเทศก์น่าจะมีบทบาทในค่านการจัดประชุม อบรม สัมมนาครู รวมทั้งการผลิตและเผยแพร่เอกสารประกอบหลักสูตร และอุปกรณ์การสอนเป็นอันดับแรก ศึกษานิเทศก์กลับมีความเห็นว่า คนควรจะมีบทบาทในการนิเทศการสอนและการบริหารงานวิชาการ เป็นอันดับแรก ลักษณะเช่นนี้แสดงว่าความคาดหวังในบทบาทของศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัดของกลุ่มศึกษานิเทศก์กับกลุ่มครูใหญ่แตกต่างกัน ดังนั้นควรมีการทำความเข้าใจให้ตรงกันระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศ และในการทำงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพอย่างเต็มที่นั้นสิ่งหนึ่งที่ควรพิจารณาคือ การติดตามผล ศึกษานิเทศก์จะต้องตรวจสอบและติดตามผลงานโครงการของตนอย่างใกล้ชิดและสม่ำเสมอ

ปัญหาที่ศึกษานิเทศก์เห็นว่า เป็นปัญหาในระดับมาก ได้แก่ สภาพเศรษฐกิจของชุมชนไม่เชื่ออำนาจต่อการช่วยเหลือโรงเรียน โรงเรียนไม่ได้ใช้ทรัพยากรในชุมชนให้

¹มาลี คล้ายชม, "ปัญหาการนิเทศในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524), หน้า 103.

²ไทบุญ ฑูลพิพัฒน์, "บทบาทของศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัดในภาคเหนือ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524), หน้า 180.

เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอน สภาพเศรษฐกิจของผู้ปกครองเป็นอุปสรรคต่อการช่วยเหลือโรงเรียนจากปัญหาดังกล่าวโรงเรียนและศึกษานิเทศก์อาจจะต้องร่วมมือกันจัดบริการด้านต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือชุมชนและผู้ปกครองเพื่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน เช่น การจัดบริการให้ความรู้ ให้คำปรึกษาเฉพาะกรณี จัดพัฒนาชุมชน จากความสัมพันธ์อันดี โรงเรียนอาจได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองและชุมชนในค้ำอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากเศรษฐกิจก็เป็นได้ โรงเรียนควรได้ตระหนักถึงความสำคัญของการมีทรัพยากรในชุมชน และการนำมาใช้เพื่อประโยชน์ของการเรียนการสอน ดังที่ วิทยุใหญ่ คันทิทยคุปต์¹ เสนอว่า ชุมชนทุกแห่งมีแหล่งความรู้หลายอย่างต่าง ๆ กัน ครูควรสำรวจชุมชนของตนว่ามีแหล่งความรู้อะไรบ้าง ครูต้องรู้จักเลือกใช้ตามความสนใจและความสามารถของนักเรียน เมื่อใช้แหล่งความรู้ในชุมชนแล้ว ทำให้ผลการเรียนดีกว่าไม่ได้ใช้ จากผลการวิจัยที่พบว่าโรงเรียนไม่ได้ใช้ทรัพยากรชุมชนให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนนั้น ผู้วิจัยก็คิดว่าน่าจะมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องเวลา ทรัพยากรในชุมชนมีน้อย ครูขาดความรู้ในเรื่องการใช้แหล่งชุมชน ดังการวิจัยของ วรดิษฐ์ รัตติกาลชลากร² ที่พบว่าปัญหาการใช้แหล่งชุมชนประกอบการเรียนการสอนมีดังนี้ ครูสังคมศึกษาทั้งในกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียงส่วนมากประสบปัญหาเกี่ยวกับเวลาในการใช้แหล่งชุมชนซึ่งมีจำกัด การวัดผลและประเมินผลทำได้ไม่เต็มที่ วิทยากรและเจ้าหน้าที่ประจำแหล่งชุมชนมีน้อย ไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน นักเรียนบางส่วนยังไม่เห็นคุณค่าและประโยชน์ของการใช้แหล่งชุมชนรวมทั้งขาดทักษะในการใช้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศพร เขาวนิต³ ที่พบว่า ปัญหาในการติดต่อกับแหล่งความรู้ในชุมชน คือ

¹วิทยุใหญ่ คันทิทยคุปต์, "การใช้แหล่งความรู้ในชุมชนในการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515), หน้า 68-69.

²วรดิษฐ์ รัตติกาลชลากร, "การใช้แหล่งชุมชนประกอบการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515).

³ทศพร เขาวนิต, "การใช้ประโยชน์แหล่งความรู้ในชุมชนประกอบการสอนวิชาภูมิศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517).

ครูไม่มีเวลาและไม่สะดวกในการติดต่อกับมือเครื่องมือโสตทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ และเจ้าหน้าที่
แหล่งความรู้ในชุมชนพบปัญหาเรื่องผู้ให้บริการไม่แจ้งรายละเอียดให้ชัดเจนเกี่ยวกับเรื่อง
ที่ต้องการพานักเรียนไปศึกษา ผู้วิจัยมีความเห็นว่าผู้บริหาร ครู และศึกษานิเทศก์ควรร่วมมือ
กันส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากแหล่งชุมชนตามความเหมาะสม
แก่โอกาสเพื่อเป็นประโยชน์แก่การเรียนรู้ และสอดคล้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของนักเรียน
อีกทั้งส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรู้ลึกซึ้งผูกพันต่อท้องถิ่นของตน

2. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการนิเทศวิชาสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา
จากแบบสอบถามแบบปลายเปิด

จะเห็นได้ว่า ปัญหาจากแบบสอบถามแบบปลายเปิด มีลักษณะสอดคล้องตรง
กันกับปัญหาจากแบบมาตราส่วนประเมินค่าในตอนที่สอง ซึ่งพอจะสรุปได้ว่า เป็นปัญหาจาก
ตัวศึกษานิเทศก์ ปัญหาจากการนิเทศ ปัญหาจากครู การเรียนการสอน ผู้บริหารและปัญหา
งบประมาณ ปัญหาดังกล่าวนับเป็นปัจจัยหรือองค์ประกอบสำคัญของการทำงานซึ่งต้องประกอบ
ด้วย เงิน บุคคล การประสานงาน และการลงมือปฏิบัติงาน การขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งไปย่อม
เป็นอุปสรรคสำคัญที่จะทำให้ทำงานไม่สำเร็จตามความคาดหวัง ฉะนั้น ในการแก้ปัญหาจึง
ควรแก้ไขไปพร้อม ๆ กัน ผู้บริหารระดับสูงหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับกรณีนี้จะต้องเห็นความ
สำคัญของการนิเทศ ศึกษานิเทศก์จะต้องเป็นแกนนำที่สำคัญในการประสานสัมพันธ์เพื่อให้
เกิดความเข้าใจอันดีระหว่าง ฝ่ายศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร และครู โดยจะต้องทำคนให้เป็น
ที่น่าเชื่อถือและศรัทธา มีความรอบรู้ และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ครูปฏิบัติได้

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ก. ศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

1. ควรจัดสรรงบประมาณประจำปีให้ชัดเจนและให้เพียงพอเพื่อจัดปัญหาการขาดงบประมาณในการจัดประชุม ในการจัดทำหนังสือ และ วารสารทางวิชาการ ในขณะเดียวกัน ศึกษานิเทศก์ควรจัดสรรงบประมาณที่ได้รับหรือมีอยู่ให้เหมาะสมกับโครงการปฏิบัติงาน โดยจัดลำดับความสำคัญของปัญหา มีการวางแผนงานอย่างรัดกุม คำนึงถึงการใช้จ่ายอย่างประหยัดและคุ้มค่าที่สุด

2. ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานนิเทศ เพื่อให้งานนิเทศดำเนินไปด้วยดี และป้องกันไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนในลักษณะงานซ้อนงาน เช่น ควรร่วมมือกับกรมวิชาการในการจัดทำเอกสารประกอบการใช้หลักสูตร การช่วยกรมวิชาการในการปรับปรุงเนื้อหาแบบเรียนให้กระชับเพื่อให้ได้สัดส่วนกับเวลาเรียน

3. ควรเพิ่มจำนวนศึกษานิเทศก์ เพื่อให้ได้สัดส่วนที่ใกล้เคียงกับโรงเรียนและต่อครู และในการคัดเลือกบุคคลเพื่อกำหนดตำแหน่งศึกษานิเทศก์นั้นควรได้กำหนดคุณสมบัติให้ชัดเจนทั้งทางความรู้ ประสบการณ์ และบุคลิกภาพส่วนบุคคล และที่สำคัญควรเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สำหรับประสบการณ์ควรได้พิจารณาถึงผลงานที่ประสบผลสำเร็จมากกว่าที่จะพิจารณาเฉพาะจำนวนปีที่สอนในสถานศึกษา

4. ควรมีการจัดอบรม สัมมนา ความรู้ด้านงานนิเทศแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อขยายขอบเขตการนิเทศให้กว้างขวาง เช่น จัดอบรมความรู้ด้านนิเทศแก่ผู้บริหารโรงเรียน

โดยอาจขอความร่วมมือจากกรมสามัญศึกษา จัดอบรมเฉพาะผู้บริหารโรงเรียนในแต่ละโรงเรียน อาจจัดเป็นโครงการเล็ก ๆ แล้วค่อยขยายขอบเขตให้กว้าง ซึ่งจะต้องคำนึงถึงความต้องการและความพร้อม ตลอดจนการยอมรับจากบุคคลในโรงเรียนด้วย มิฉะนั้นจะกลายเป็นผลเสียต่อภาพพจน์ และความศรัทธาในตัวศึกษานิเทศก์ได้

5. ในการจัดทำโครงการนิเทศ ควรเน้นเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้เพื่อการนิเทศและการสอนในระดับต่าง ๆ เช่น การใช้ภาพยนตร์ วีซีโอ เป็นต้น ซึ่งจะมีผลทำให้ครูเกิดความตื่นตัวในการปรับปรุงการสอนของตนให้มีประสิทธิภาพ

6. ศึกษานิเทศก์ควรมีการเผยแพร่เอกสารให้ทั่วถึง เพื่อให้ขอบเขตงานการนิเทศกว้างขวาง และเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้เข้าใจงานของศึกษานิเทศก์ได้ถูกต้อง

ข. ศึกษานิเทศก์

1. ศึกษานิเทศก์ควรได้ตระหนักถึงบทบาท ฐานะ และหน้าที่ของตนให้ถูกต้องและชัดเจนว่า งานการนิเทศนั้นเปรียบเสมือนการ เป็นพี่เลี้ยง มีหน้าที่ในการช่วยเหลือแนะนำครูในการปรับปรุงการเรียนการสอน เป็นเจ้าหน้าที่ทางวิชาการ การเสนอขออำนาจของศึกษานิเทศก์ย่อม เป็นการชักต่อหลักการดังกล่าว ศึกษานิเทศก์ควรทำงานด้วยใจศรัทธาในวิชาชีพ

2. ศึกษานิเทศก์ควรได้มีการวางแผนงานการนิเทศทั้งระยะสั้น และระยะยาว เช่น โครงการสัปดาห์วิชาการ โครงการจัดอบรมครูประจำการ เป็นต้น ในการจัดทำแผนงานควรได้ทำการสำรวจความต้องการของครูก่อน เพื่อให้แผนงานนั้นสอดคล้องกับความต้องการของครูให้มากที่สุด

3. ศึกษาวิเคราะห์ต้องทำตัวให้เป็นที่น่าศรัทธา และเชื่อถือ โดยการปรับปรุงตัวให้ทันสมัย ไล่หาความรู้ใหม่ ๆ เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ครู สร้างความสัมพันธ์อันดีกับครูอาจารย์ และขอความร่วมมือกับผู้บริหารในการนิเทศแต่ละครั้ง ควรหลีกเลี่ยงการใช้อำนาจหรือการบังคับบัญชาครู
4. ในการนิเทศ ศึกษาวิเคราะห์ควรคำนึงถึงความต้องการและปัญหาของผู้รับการนิเทศแต่ละบุคคล ควรมีการสาธิตการสอนให้ครูอาจารย์ได้ดูบ้าง โดยอาจใช้เทคนิคใหม่ ๆ มีการฉายภาพยนตร์ หรือ วีซีดี เทนการสาธิตจริง ๆ และควรทำการนิเทศอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ อย่างน้อยปีละครั้ง และที่สำคัญจะต้องมีการประเมินผลอย่างจริงจัง และต่อเนื่องกัน
5. ศึกษาวิเคราะห์ควรจัดประชุม อบรม สัมมนาครู โดยปรับปรุงเทคนิควิธีการและเนื้อหาในการประชุมแต่ละครั้ง เพื่อให้ครูได้นำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้จริง
6. ในปัญหาเรื่องเวลา ศึกษาวิเคราะห์ควรได้จัดแบ่งเวลาในการทำงานให้ได้สัดส่วนเพื่อจะให้มีเวลาในการทำการวิจัยบ้าง อาจทำได้โดยกระตุ้นให้ครูได้ช่วยเหลือกันเองด้วยเพื่อแบ่งเบาภาระในการนิเทศและเพื่อให้เกิดความสามัคคีในหมู่ครู อาจารย์ด้วยกัน

ค. ผู้บริหารโรงเรียน

1. ผู้บริหารควรคำนึงถึง บทบาทหน้าที่ประการแรกและประการสำคัญสุด คือ การปรับปรุงผลการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ โดยการให้ความร่วมมือแก่ศึกษานิเทศในการนิเทศแต่ละครั้ง ตลอดจนศึกษาถึงสาเหตุของปัญหาการนิเทศเพื่อนำไปสู่การวางแผนงานร่วมกันกับศึกษานิเทศก์ มีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิด ประเมินผล และติดตามผลทุกครั้ง เพื่อให้งานนิเทศการศึกษาประสบผลสำเร็จด้วยดี

2. ผู้บริหารควรมีลักษณะเป็นผู้นำ โดยเป็นผู้กระตุ้นและประสานงานให้
ผู้ใฝ่หัดมีปัญหามีหน้าที่รับผิดชอบร่วมกันในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน ผู้บริหารควร
ให้ความสำคัญ และ ส่งเสริมโครงการต่าง ๆ ที่จัดทำขึ้นเพื่อการนิเทศภายในโรงเรียน

3. ผู้บริหารควรได้ตระหนักถึงความสำคัญของการมีความรู้ และ ทักษะ
ในการนิเทศ เป็นนักแก้ปัญหาไม่ใช่สร้างปัญหา และควรมีมนุษยสัมพันธ์อันดีกับผู้ใฝ่หัดมีปัญหามา
เพื่อให้การนิเทศภายในโรงเรียนลุล่วงไปด้วยดี และควรใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการ
นิเทศภายในโรงเรียน เช่น การจัดประชุมก่อนเปิดภาคเรียน การจัดกิจกรรมสัมพันธ์
ระหว่างครู และ นักเรียน

4. เกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนอุปกรณ์ประกอบการ เรียนการสอนนั้น
ผู้บริหารควรจัดสรรงบประมาณของโรงเรียนสมทบกับเงินบำรุงการศึกษาเพื่อการนี้โดยเฉพาะ
หรืออาจแก้ไขโดยการแสวงหาแหล่งทรัพยากรในชุมชน และ นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่
การเรียนการสอน ทั้งนี้จะต้องคำนึงถึงสัมพันธภาพที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนด้วย

ง. ครูผู้สอน

1. ครูควรทำความเข้าใจและมีทัศนคติ ที่ดีต่อการนิเทศ ตลอดจนให้ความ
ความร่วมมือกับศึกษานิเทศก์เพื่อปรับปรุงตนเองซึ่งจะมีผลต่อตัวนักเรียนด้วย

2. ครูควรได้ปรับปรุงตัวเองเพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน โดยการ
ศึกษาวัตถุประสงค์ของหลักสูตรให้เข้าใจ จัดการเรียนการสอนให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์
ที่ตั้งไว้ มีความกระตือรือร้นในการหาความรู้เพิ่มเติม รู้จักประยุกต์ความรู้ในเนื้อหาแบบ
เรียนให้สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน แสวงหาวิธีการสอนแปลก ๆ ใหม่ ๆ มาสอนนักเรียน
และควรให้นักเรียนได้มีโอกาสร่วมกิจกรรมทุกครั้ง โดยเฉพาะควรฝึกการแก้ปัญหา นอก
จากนี้ควรได้นำนักเรียนไปใช้แหล่งชุมชนเพื่อประโยชน์แก่การเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียน

เกิดความผูกพันอันดีต่อชุมชนของตน

3. ครูควรมีการประเมินผลการสอนของตนเองในแต่ละภาคการศึกษา โดยขอความร่วมมือจากเพื่อนครูด้วยกัน นักเรียน และควรนำข้อเสนอแนะจากศึกษานิเทศก์ มาปรับปรุงการเรียนการสอนของตนเพื่อให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4. เกี่ยวกับปัญหาคำอุปกรณประกอบกรเรียน ครูควรมีการจัดแบ่งงบประมาณของหมวดเพื่อการซื้ออุปกรณ์ที่จำเป็น หรืออาจขอความร่วมมือจากนักเรียนในการจัดทำอุปกรณ์แบบง่าย ๆ

คุนยวิทยทรพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

ผู้ที่สนใจเกี่ยวกับการนิเทศการสอนสังคมศึกษาควรได้วิจัยในเรื่องต่อไปนี้

1. วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาแต่ละด้านที่มีผลกระทบต่อการนิเทศวิชาสังคมศึกษา
2. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการนิเทศของศึกษานิเทศก์สายสังคมศึกษา
3. ควรมีการศึกษาวิเคราะห์โครงสร้างการนิเทศวิชาสังคมศึกษา
4. ควรศึกษาปัญหาสัมพันธภาพระหว่างศึกษานิเทศก์กับครูสังคมศึกษา
5. ควรศึกษาทักษะที่จำเป็นสำหรับการนิเทศวิชาสังคมศึกษา

คุรุวิทยาลัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย